

Mariola Kotłowska

WYKORZYSTANIE METODY PROJEKTÓW NA ZAJĘCIACH Z PRZEDMIOTU RACHUNKOWOŚĆ ZARZĄDCZA

THE USE OF THE METHOD OF PROJECTS IN SUBJECT MANAGEMENT ACCOUNTING

Katedra Rachunku Kosztów i Rachunkowości Zarządczej, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
ul. Komandorska 118/120, 53-345 Wrocław, e-mail: mariola.kotlowska@ue.wroc.pl

Summary. This paper presents a method of projects one of the most widely used methods of learning of university students. The first part of the paper presents the concept and importance of didactics in teaching. Then discuss concepts related to it, such as the methods and teaching methods in more detail. The next part talks about the different types of activation of students' work, to then discuss the design method and its advantages and disadvantages. The last part presents the evaluation design used on the subject of Management Accounting.

Słowa kluczowe: dydaktyka, metoda projektów, rachunkowość zarządcza.

Key words: didactics, management accounting, method of project.

WSTĘP

Aktywizacja uczniów i studentów to jeden z najtrudniejszych aspektów związanych z procesem nauczania. Wielu pedagogów oraz psychologów próbuje znaleźć sposoby, które w najbardziej efektywny sposób umożliwią pogłębianie wiedzy, doskonalenie umiejętności i kompetencji studentów. Jedną z metod nauczania rozwijającą powyższe cechy jest metoda projektów, która coraz częściej jest wykorzystywana na zajęciach ze studentami. Jej zastosowanie w szkolnictwie wyższym wymaga rozszerzenia zakresu wykonywanych projektów oraz rozwinięcia umiejętności i kompetencji odmiennych od szkolonych na niższych szczeblach edukacji.

Celem artykułu jest przedstawienie przykładu wykorzystania metody projektów w szkolnictwie wyższym w ramach przedmiotu rachunkowość zarządcza prowadzonego na kierunku finanse i rachunkowość, realizowanym na uczelniach ekonomicznych.

Teza artykułu sprowadza się do stwierdzenia, że metoda projektów pozwala w efektywny sposób poszerzać wiedzę, doskonalić umiejętności i kompetencje praktyczne studentów w zakresie niezbędnym do podejmowania decyzji strategicznych przez zarządzających przedsiębiorstwami.

MATERIAŁ I METODY

Wykorzystane w artykule materiały obejmują głównie takie standardy i efekty kształcenia w obszarze nauk społecznych, które umożliwiły analizę wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych przekazywanych za pomocą projektu. W związku z tym w procesie tworzenia koncep-

cji projektu z rachunkowości zarządczej posłużono się literaturą z zakresu dydaktyki ogólnej oraz programem nauczania przedmiotu. Wykorzystano też metody badawcze w postaci analizy i krytyki piśmiennictwa oraz metody analizy i konstrukcji logicznej.

POJĘCIE I ZNACZENIE DYDAKTYKI W SZKOLNICTWIE WYŻSZYM

Dydaktyka zajmuje się wykrywaniem i ustalaniem prawidłowości zachodzących w procesie nauczania i uczenia się. Do jej głównych zadań należą opis, analiza oraz interpretacja czynników, wykrywanie nieprawidłowości procesu kształcenia oraz zależności między różnymi składnikami systemu dydaktycznego. Istotą jest również formułowanie norm, reguł oraz sposobów postępowania opartych na tych prawidłowościach (Bereźnicki 1994). Na tej podstawie można określić, że tradycyjne podejście do dydaktyki opiera się na organizowaniu sytuacji zadaniowych, co umożliwi uczniom/studentom przekazywanie sobie własnych doświadczeń, wartości i przekonań. Celem dydaktyki jest kierowanie rozwiązaniami zadań i problemów za pomocą interwencji w przypadku pojawienia się sytuacji trudnych, stwarzających problemy. Umożliwia to tworzenie wartości dodanej dla studentów, powstającej w wyniku rozbudzania aspiracji uczniów, przy jednoczesnym ograniczaniu własnych aspiracji i dążeń prowadzącego zajęcia (Gnitecki 1997).

Z pojęciem dydaktyki ogólnej wiążą się bezpośrednio metody nauczania określające sposoby kształcenia uczniów i studentów. Ogólnie można stwierdzić, że metoda jest to system postępowania prowadzący do wykonania określonego zadania. Dotyczy on doboru działań składowych i ułożenia ich w ciąg logiczny, a jako system zaplanowany, nadaje się do wielokrotnego stosowania (Kotarbiński 1959). Na tej podstawie można uznać, że metoda kształcenia jest to system postępowania na linii prowadzący–studenci. Określa on układ czynności realizowanych świadomie w celu spowodowania takich zmian w osobowości uczniów/studentów (Okoń 1987), które polegają na zwiększaniu ich potencjału oraz stałego rozwoju. W przypadku osiągnięcia przez studenta takiego pułapu metoda nauczania ma na celu utrzymanie rozwoju na poziomie górnych możliwości ucznia/studenta (Gnitecki 1997). Należy jednak podkreślić fakt, że rozwój studenta ma na celu poznanie przez niego praktycznego zastosowania przyswojonej wiedzy teoretycznej. Systematyczny sposób pracy prowadzącego i studentów umożliwia im opanowanie wiedzy wraz z umiejętnością posługiwania się nią w praktyce, jak również rozwija zdolności i zainteresowania umysłowe (Okoń 1977). Proces kształcenia pozwala na uświadamianie uczniom/studentom istoty celów i zadań kształcenia; poznawanie nowych wiadomości, faktów, pojęć i prawidłowości; systematyzowanie wiedzy; nabywanie określonych umiejętności i nawyków; wykonywanie zadań praktyczno-wytwórczych; sprawdzanie i ocenę osiągnięć (Okoń 2005).

FORMY AKTYWNOŚCI STUDENTÓW

Dobrze skonstruowana metoda nauczania pozwala na pobudzenie studenta do twórczej pracy; ukierunkowanie jego skupienia na najważniejszych zagadnieniach związanych z przedmiotem; usprawnienie jego działań praktycznych; doskonalenie umiejętności rozumienia zagadnień

teoretycznych oraz wyciągania wniosków z posiadanych danych rzeczywistych. Umożliwia również zwiększenie aktywności i samodzielności uczniów, ukierunkowane przez prowadzącego i służące realizacji nieprzypadkowych celów, będących wyrazem przejściowego zainteresowania studentów (Kupisiewicz 1980) oraz zamierzonych zadań nauczania przedmiotu.

Istnieje wiele metod nauczania, których klasyfikacja jest odmienna u poszczególnych autorów. Najczęściej jednak w literaturze można spotkać zmodyfikowany podział metod nauczania. Ogólna klasyfikacja wyróżnia metody: podające, problemowe, eksponujące, programowane oraz praktyczne¹. Do pierwszych z nich, czyli metod podających, zalicza się m.in. wykład informacyjny, pogadankę, prelekcję, odczyt. Ich głównym zadaniem jest określenie źródeł pozyskania wiedzy oraz zaznajomienie studentów z nowym materiałem. Problemowe metody nauczania są związane z rozwiązywaniem przez studentów określonych zadań, co sprzyja samodzielnemu działaniu oraz myśleniu. Przykładami takich metod są m.in. wykład problemowy, wykład konwersatoryjny, klasyczna metoda problemowa. Wśród tych metod nauczania wyróżnia się również metody aktywizujące, do których zalicza się: metodę przypadku, metodę sytuacyjną, gry dydaktyczne (symulacyjne, decyzyjne, psychologiczne), dyskusję dydaktyczną, burzę mózgów (Bereźnicki 2007).

Grupa metod eksponujących obejmuje pokaz, ekspozycję, związane z rozwijaniem zdolności poznawczych jako sposobu uczenia przez przeżywanie. W metodach programowanych wykorzystuje się natomiast komputer, maszyny dydaktyczne oraz podręcznik programowany. Ostatnia grupa metod nauczania to metody praktyczne, do których zalicza się pokazy, ćwiczenia laboratoryjne oraz metodę projektów. Metody te pozwalają na pobudzenie aktywności twórczej, poznawanie rzeczywistości i rozwijanie umiejętności jej przekształcania.

Aktywizacji studentów służą wszystkie formy prowadzenia zajęć na uczelniach. W ramach laboratoriów komputerowych wykorzystuje się metody programowane, najczęściej z użyciem komputera z programami pakietu Microsoft Office oraz Symfonia. Często na ćwiczeniach wykorzystuje się również metodę przypadków, czy też metodę sytuacyjną, w ramach której następuje rozwiązanie konkretnego zadania lub problemu. W ramach metod tych można wyróżnić pięć podstawowych faz:

- uświadomienie sobie powstania problemu;
- analizę sytuacji problemowej polegającą na badaniu jej występowania;
- stworzenie pomysłów umożliwiających rozwiązanie problemu;
- ocenę i kontrolę wysuniętych propozycji rozwiązań;
- wyciągnięcie wniosków (Szymański 2010).

Inną metodą mającą za zadanie aktywizować studentów jest dyskusja dydaktyczna, odbywająca się zarówno na ćwiczeniach, jak i na wykładach. Ma ona na celu omówienie pozytywnych i negatywnych cech danego zagadnienia, co pozwoli na wyciągnięcie odpowiednich wniosków. Możliwe jest w ten sposób poznawanie innych punktów widzenia, aby zwiększyć u studentów kompetencje społeczne, które pozwalają na poszanowanie opinii i zdania współuczestników dyskusji. Wskazać można również metodę projektów jako często wykorzystywane

---

¹ Opis metod na podstawie: Michalski (2001); Okoń (2005); Wójcicka (2005).

narzędzie pracy studentów, pozwalające im na spojrzenie na problem w sposób praktyczny i holistyczny.

ZNACZENIE METODY PROJEKTÓW

Metoda projektów jest formą kształcenia, która skłania studentów do inicjowania, planowania oraz wykonania określonego przedsięwzięcia, wyciągania wniosków na podstawie wykonanej analizy oraz oceny dokonań zarówno swoich, jak i kolegów. Należy podkreślić, że punktem wyjścia w wypadku metody projektów jest powstanie sytuacji problemowej, podjęcie zamierzenia, inicjatywy, wytyczenie celu – wszystko to służy dojściu do szeroko rozumianego wyniku, będącego realizacją założonego celu. Projekt sprowadza się do samodzielnego rozwiązywania przez studentów problemów praktycznych (Szymański 2010).

Wraz z osiągnięciem kolejnych etapów edukacji wymaga się od studentów odmiennego podejścia do realizacji projektu oraz kształcone są inne umiejętności. Na etapie szkoły wyższej wymagania te dotyczą większej samodzielności w realizacji zadania, formułowania własnych pomysłów i wdrażania ich w życie. Szkolona powinna być również umiejętność argumentowania swojego stanowiska oraz obrona (z poszanowaniem innych uczestników projektu) swojego zdania i opinii. Dlatego projekty realizowane na uczelni powinny wykazywać się znacznym stopniem skomplikowania, pozwalającym spojrzeć na problem w ujęciu interdyscyplinarnym.

Realizacja projektu składa się z pięciu następujących faz:

1. Zainicjowania projektu (zapropozowanie możliwości realizacji projektu, mobilizacja studentów do rozpoczęcia prac z nim związanych, dyskusowanie nad propozycjami projektów).
2. Określenia celu projektu, umiejętności i kompetencji kształtowanych w ramach projektu oraz okresu, jakiego projekt ma dotyczyć.
3. Opracowania planu projektu oraz sposobu jego realizacji obejmującej:
  - pomysł na temat projektu i spotkania studentów z prowadzącym – wybór typu projektu, selekcja pomysłów, wyznaczenie użyteczności realizowanego projektu;
  - planowanie projektu, czyli analizę możliwości rozwiązań problemu, ustalenie zasad współpracy i przygotowanie instrukcji realizacji projektu (tematu, celu, zadania do wykonania, terminów realizacji i monitoringu, źródeł informacji, sposobów i terminów prezentacji, kryteriów oceny projektu).
4. Realizacji projektu.
5. Prezentacji i oceny projektu (Wójcicka 2005; Szymański 2010).

Metoda projektów wyróżnia się pewnymi charakterystycznymi cechami, które pozwalają na identyfikację rodzaju wykorzystanej metody. Najważniejszy nacisk, jaki się kładzie podczas wykorzystywania tej metody, to problemowy charakter sytuacji. Wykorzystanie metody projektów nie opiera się na biernym przyswajaniu i zapamiętywaniu informacji, ale na aktywnym poznawaniu nowych zagadnień oraz rozwiązywaniu pozostałych problemów. Metoda ta opiera się również na neutralności podłoża zagadnień, które jest związane z rzeczywistymi danymi, a nie stanowi sztucznego wytworu (Stevenson 1930). Wynika to z holistycznego podejścia do omawianego problemu, którego rozwiązanie obejmuje wiele różnych zagadnień oraz dyscyplin

naukowych, ukierunkowanych na odpowiedni sposób selekcji danych i krytyki posiadanych informacji. Student może wdrażać swoje pomysły i obserwować, jak wpływają one na osiągnięcie celu określonego w projekcie. Kształcone są umiejętności efektywnego wykorzystania czasu przeznaczonego na realizację projektu. Rozwijane są kompetencje społeczne, wyrażające się wzrostem zainteresowania współpracą między studentami i rozwiązywaniem konfliktów oraz problemów (Szymański 2010).

Niestety, metoda projektów – jak każda metoda nauczania – ma wiele wad. Krytyka metody projektów sprowadza się do stwierdzenia, że jest ona wyłącznie epizodycznym, przypadkowym sposobem kształcenia. Traktowana jest również jako metoda nieefektywna. Studenci nie uważają jej za sposób zwiększenia ich wiedzy i umiejętności, lecz wyłącznie jako sposób zaliczenia przedmiotu (Szymański 2010). Jest ona bardzo czaso- i pracochłonną formą aktywizacji studentów. Wymaga od nich badania zależności, których istnienia mogą nie być świadomi. W przypadku pracy grupowej następuje przeniesienie obowiązków na studentów aktywnych, ambitnych i inteligentnych. Osoby wykazujące mniejsze zaangażowanie w pracę grupową, w związku z posiadaniem mniejszej wiedzy albo brakiem chęci, nie biorą czynnego udziału w realizacji projektu. Dodatkowo może wystąpić sytuacja, w której grupa studentów charakteryzujących się silnymi cechami przywódczymi uniemożliwi zabranie głosu w dyskusji nad projektem innym członkom zespołu, co może prowadzić do braku współpracy i komunikacji między nimi. Występuje również wiele problemów natury technicznej i organizacyjnej.

Należy wspomnieć, że metoda projektów, odznaczająca się wymienionymi cechami i realizowana według wymienionych etapów, jest dość rzadko wykorzystywana podczas zajęć na uczelni. Zazwyczaj stosuje się quasi-metodę projektów, która nie pozwala na rozwiązanie z góry określonego problemu (ma wtedy miejsce zwykły referat). Często temat i sposób są narzucane, co ogranicza kreatywność studentów oraz nie pozwala na samodzielne podejście do rozwiązania problemu. W efekcie nie dochodzi do sformułowania wyników przeprowadzonej analizy, co uniemożliwia otrzymanie informacji zwrotnej od innych studentów.

PRZYKŁAD WYKORZYSTANIA METODY PROJEKTÓW NA ZAJĘCIACH Z PRZEDMIOTU RACHUNKOWOŚĆ ZARZĄDCZA

Zgodnie ze standardami kształcenia dla kierunku studiów finanse i rachunkowość przedmiot rachunkowość zarządcza jest zaliczany do grupy treści podstawowych. Treści kształcenia z tego przedmiotu dotyczą pojęcia i funkcji rachunkowości zarządczej. Studenci powinni być kształceni w zakresie informacji kosztowych niezbędnych w podejmowaniu decyzji krótko- i długookresowych i wpływu tych decyzji na wyniki finansowe jednostek gospodarczych. Tematyka zajęć powinna dotyczyć również narzędzi rachunkowości zarządczej niezbędnych do prawidłowej analizy jednostki, jak np. budżetowanie, rachunkowość ośrodków odpowiedzialności, zrównoważona karta dokonań. Rozwijane umiejętności i kompetencje dotyczą analizowania wpływu kosztów na efektywność funkcjonowania jednostek gospodarczych, wyciągania wniosków z informacji zarządczych, podejmowania decyzji menedżerskich, planowania w jednostkach gospodarczych (Standardy kształcenia... http://www.nauka.gov.pl/g2/oryginal/2013_05/

dcc2bbb7945b779b27a8942cba0fc0cc.pdf, dostęp: 1.10.2013 r.). Na podstawie wymienionych standardów kształcenia oraz krajowych ram kwalifikacyjnych dla szkolnictwa wyższego jest możliwe określenie zakresu tematycznego i celów projektu oraz zakresu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych zdobywanych podczas jego realizacji.

Na potrzeby niniejszego opracowanie przedstawiono przykład projektu realizowanego na zaliczenie przedmiotu rachunkowość zarządcza, pod tytułem „Ocena podejmowanych w przedsiębiorstwie decyzji krótko- i długoterminowych”. Zagadnienia realizowane w ramach projektu powinny dotyczyć analizy danych, możliwych scenariuszy potencjalnych decyzji i skutków ich podjęcia oraz ich oceny i obejmować tematykę związaną z:

- wyborem asortymentu wytwarzanego w przedsiębiorstwie na podstawie ponoszonych kosztów i możliwych do osiągnięcia korzyści ekonomicznych;
- wyborem sposobu wytwarzania produktów pomiędzy kilkoma możliwościami oraz analizą opłacalności wytwarzania wyrobów wewnątrz przedsiębiorstwa w porównaniu z outsourcingiem pewnych części produktu;
- optymalizacją wielkości produkcji oraz zamówień materiałów;
- planowaniem produkcji w zależności od zdolności produkcyjnych jednostki.

Zagadnienia te student powinien analizować zarówno z punktu widzenia tworzącego raporty w przedsiębiorstwach, czyli komórek rachunkowości zarządczej, jak również czytających je, czyli zarządu jednostki. Pierwsza grupa osób musi dokonać selekcji danych, aby prezentowane przez nich informacje dotyczyły wyłącznie zagadnień najważniejszych dla przedsiębiorstwa, ale jednocześnie, by były to dane aktualne, rzetelne, a przeprowadzone kalkulacje jak najbardziej obiektywne. Zarząd jednostki natomiast wymaga raportów czytelnych, jasnych, konkretnych, a wyciągane wnioski, będące próbą dokonania konkluzji i oceny możliwych rozwiązań, powinny być przeprowadzone z pełną świadomością skutków, jakie mogą wywołać podejmowane na ich podstawie decyzje.

Student dzięki realizacji projektu powinien poznać sposób i możliwości wykorzystania najważniejszych narzędzi rachunkowości zarządczej, umożliwiających podejmowanie decyzji przez kierownictwo jednostki, takich jak:

- rachunkowość ośrodków odpowiedzialności;
- rachunek kosztów działań;
- analiza prognozy rentowności;
- analiza wrażliwości wyniku finansowego;
- wyznaczanie funkcji regresji kosztów i przychodów;
- metody oceny projektów inwestycyjnych;
- budżetowanie;
- analiza odchyleń kosztów bezpośrednich i pośrednich przedsiębiorstwa;
- krótkookresowe i długookresowe rachunki decyzyjne.

Podczas omawiania przez prowadzącego sposobu realizacji projektu przez studentów, wyznaczone muszą zostać założenia związane z analizami przeprowadzanymi w projekcie. Wykorzystywane dane powinny dotyczyć konkretnego przedsiębiorstwa, funkcjonującego na rynku polskim. Dane rzeczywiste umożliwiają obserwację zależności pomiędzy analizowanymi aspektami rachunkowości zarządczej. Nazwa przedsiębiorstwa nie musi być jednak w projek-

cie zawarta. Najważniejsze jednak, aby przedstawione zostały najistotniejsze informacje charakteryzujące jednostkę: rodzaj prowadzonej działalności, branża, wielkość przedsiębiorstwa, forma działalności gospodarczej, przykłady wytwarzanych produktów bądź wykonywanych usług. Dodatkowo powinna zostać przeprowadzona analiza otoczenia (np. konkurencyjność na rynku, obszar, na którym funkcjonuje jednostka) w przypadku jego wpływu na podejmowanie decyzji. Brak dostępu do ważnych informacji niezbędnych do realizacji projektu (dla przykładu podział kosztów na stałe i zmienne) skłoni studentów do przyjęcia założeń, które powinny zostać poparte argumentami merytorycznymi. Informacje te powinny zostać zawarte w pierwszej części wprowadzającej do projektu. Cały projekt powinien zostać podzielony na fragmenty, w ramach których realizowane zostaną poszczególne zagadnienia dotyczące projektu. Forma graficzna i sposób prezentacji danych należą do decyzji studentów, czytelność oraz zakres tematyczny projektu podlegają jednak ocenie końcowej.

Jedną z faz realizacji projektu jest określenie przez prowadzącego zajęcia celu jego wykonywania. Głównym celem jest poznanie przez studenta możliwości wykorzystania w praktyce najważniejszych narzędzi związanych z rachunkowością zarządczą, poznanych w trakcie przeprowadzonych wykładów oraz ćwiczeń. Na tej podstawie można wyróżnić cele szczegółowe, takie jak:

- poznanie najważniejszych elementów związanych z podejmowaniem decyzji długo- i krótkookresowych, wspieranych danymi i informacjami uzyskanymi dzięki systemowi rachunkowości zarządczej w przedsiębiorstwie;
- wykorzystanie poznanych narzędzi do praktycznej analizy danych;
- selekcja uzyskanych danych, niezbędna do przeprowadzenia dalszej analizy;
- wybór narzędzi najlepiej oddających charakter analizowanej jednostki;
- przygotowanie warsztatu podejmowania decyzji – identyfikacja zagadnień niezbędnych do podejmowania decyzji oraz wyciągnięcie na ich podstawie racjonalnych wniosków.

Podczas kolejnego etapu student musi dokonać podziału swojej pracy, stworzyć harmonogram prowadzonych działań służących osiągnięciu celów oraz przygotować plan projektu. Stworzona przez studentów wstępna koncepcja projektu powinna zostać omówiona i zaakceptowana przez prowadzącego zajęcia, co umożliwi zwrócenie uwagi na możliwości powstania problemów i wyjaśnienie nieścisłości, warunkujących w przyszłości kłopoty z prowadzeniem analizy. Jest to tym ważniejsze, że projekt ma być realizowany indywidualnie przez studentów. Taka forma pracy ma niewątpliwą zaletę, jaką jest możliwość uniknięcia konfliktów grupowych, bez rezygnacji jednak z wspierania współpracy między kolegami, realizowanej przez wymianę doświadczeń oraz wniosków z przeprowadzonych dotychczas etapów projektu.

Po etapie realizacji projektu przez studentów, która powinna trwać cały semestr, powinno nastąpić oddanie projektu w wersji papierowej i elektronicznej (w formacie .pdf) na przedostatnich zajęciach jako projektu zaliczeniowego z przedmiotu. Na dwóch ostatnich zajęciach powinna nastąpić prezentacja projektu na forum grupy. Prezentacja ta ma za zadanie przedstawienia założeń przyjętych w projekcie, a także wniosków wyciągniętych po jego realizacji.

Dopiero po wykonaniu przez studenta wszystkich etapów pracy następuje ocena pracy i ewaluacja projektu. Student może otrzymać maksymalnie 60 punktów. Na ocenę tę składają się punkty cząstkowe za:

- czytelność projektu (0–5);
- ocenę realizacji wszystkich elementów projektu (0–5);

- selekcję wykorzystanych danych (0–5);
- wybór narzędzi opisujących badane zjawisko (0–10);
- poprawność merytoryczną analizy (0–5);
- wnikliwość oceny (0–10);
- ocenę istoty i przydatności wysuniętych wniosków końcowych (0–10);
- ocenę przedstawionych wyników analizy (0–10).

Realizacja przedstawionego projektu umożliwi studentom zdobycie wiedzy i rozwinięcie umiejętności i kompetencji społecznych zgodnych z ich zakresem prezentowanym w efektach kształcenia w obszarze kształcenia dotyczącym nauk społecznych, zawartych w załączniku nr 2 do Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego.

Zgodnie z nimi można wyznaczyć następujący zakres wiedzy, przekazywanej dzięki realizacji projektu:

- pogłębienie znajomości zagadnień z zakresu rachunkowości zarządczej poznanych na wykładach oraz ćwiczeniach;
- poznanie teoretycznych aspektów narzędzi wykorzystywanych w rachunkowości zarządczej oraz wykorzystanie jej do opisu i analizy przyczyn przebiegu procesów i zjawisk społecznych, a także formułowania własnej opinii;
- prognozowanie i modelowanie zjawisk związanych z zarządzaniem jednostką z wykorzystaniem narzędzi rachunkowości zarządczej.

Zajęcia z rachunkowości zarządczej prowadzone w formie ćwiczeń mają w głównej mierze za zadanie skierowanie uwagi studentów na praktyczne aspekty omawianych zagadnień. Dlatego też do najważniejszych umiejętności szkolonych w ramach projektu można zaliczyć:

- umiejętność selekcji danych otrzymanych w drodze poszukiwań oraz wybór tych, które wyjaśniają przyczynę problemu;
- umiejętność trafnego wybierania narzędzi i instrumentów niezbędnych do przeprowadzenia analizy w przedsiębiorstwie;
- umiejętność samodzielnego wyciągania wniosków na podstawie dostępnych informacji oraz kształtowania własnego punktu widzenia wraz z pełną krytyką skuteczności i przydatności stosowanych metod analizy;
- umiejętność proponowania rozwiązań problemów i podejmowania rozstrzygnięć w tym zakresie wraz z wdrażaniem i oceną proponowanych rozwiązań;
- umiejętność tworzenia czytelnego, jasnego i pełnego raportu pozwalającego na podejmowanie decyzji przez osoby odpowiedzialne w przedsiębiorstwie;
- umiejętność łączenia wielu narzędzi w całość i holistyczne spojrzenie na analizowane zagadnienie;
- umiejętność starannego wykorzystania powierzonych obowiązków oraz planowania pracy.

Dodatkowo realizacja projektu umożliwi wyszkolenie wśród studentów kompetencji społecznych, niezbędnych w przyszłości w ich pracy zawodowej. Wymienić można kompetencje związane z:

- współpracą z innymi studentami oraz poznawaniem ich punktu widzenia;
- integracją studentów pracujących w danej grupie administracyjnej;

- uzmysłowieniem istoty szacunku dla poglądów, opinii oraz wiedzy innych studentów;
- możliwością oceny swoich dokonań i osiągnięć kolegów;
- samodzielnym i krytycznym uzupełnianiem wiedzy i umiejętności.

Bardzo ważnym elementem związanym z metodą projektu jest dyskusja między studentami, która powinna być prowadzona zarówno podczas omawiania projektu (jego założeń, terminów realizacji, zakresu tematycznego), jak również podczas jego realizacji oraz oceny końcowej. Dyskusja w trakcie trwania semestru na linii prowadzący–student jest próbą znalezienia możliwych rozwiązań powstałych wątpliwości i problemów, które dotyczyć mogą sfery organizacyjnej bądź merytorycznej. Prowadzenie dyskusji pomiędzy studentami na tym etapie realizacji projektu powinno rodzić nowe pomysły, wynikające z wymiany doświadczeń, poczynionych obserwacji i spostrzeżeń osób niezwiązanych bezpośrednio z konkretnym projektem. Dyskusja na etapie oceny końcowej, wynikająca z prezentacji przez studentów przeprowadzonych analiz, ma za zadanie przedstawienie konstruktywnej krytyki zarówno poczynionych założeń, jak również wyciągniętych wniosków. Prowadzi to do zwrócenia uwagi na skutki, jakie przedstawione decyzje mogą wywołać w przedsiębiorstwie.

PODSUMOWANIE

Jednym z podstawowych zadań prowadzącego zajęcia w szkołach wyższych jako pedagoga jest, poza przekazywaniem studentom nowej wiedzy, mobilizowanie ich do pracy. Jest to tym trudniejsze, że zainteresowanie poszczególnych osób może się znacząco różnić. Dodatkowo poziom wykonywanych zadań musi być wyższy niż w wypadku wcześniejszych etapów edukacji. Aktywizacja studentów musi się więc odbywać według określonych zasad, ale w sposób nowatorski i zróżnicowany. Występuje tendencja do coraz częstszego wykorzystywania metody projektów jako metody nauczania studentów. Jej głównym założeniem jest pogłębianie wiedzy, rozwijanie umiejętności oraz kompetencji społecznych, czyli wszystkich najważniejszych efektów kształcenia wymienianych w krajowych ramach kwalifikacji dla szkolnictwa wyższego. Mimo wielu słów krytyki dotyczących tej metody praktyka dowodzi, że jest ona wykorzystywana coraz chętniej. Odbywa się to jednak w różnych formach, w zależności od zakresu tematycznego projektu, sposobu jego realizacji czy też czasu niezbędnego do jego wykonania. Dlatego zasadne wydaje się wykorzystanie jej na zajęciach z rachunkowości zarządczej, dzięki czemu studenci poznają praktyczne aspekty wykorzystania zagadnień rachunkowości zarządczej w zarządzaniu przedsiębiorstwem.

PIŚMIENNICTWO

- Bereźnicki F.** 1994. *Dydaktyka ogólna w zarysie*. Koszalin, Wydaw. Miscellanea, 13.
- Bereźnicki F.** 2007. *Dydaktyka kształcenia ogólnego*. Kraków, Oficyna Wydawnicza Impuls, 243.
- Gnitecki J.** 1997. *Projektowanie metod kształcenia*, w: *Trwanie i zmiana*. Red. K. Jaskot. Szczecin, Wydaw. „PoNaD”, 60, 74.
- Kotarbiński T.** 1959. *Traktat o dobrej robocie*. Wrocław, Ossolineum, 63.
- Kupisiewicz C.** 1980. *Podstawy dydaktyki ogólnej*. Warszawa, PWN, 95.
- Michalski J.** 2001. *Metody aktywizujące*. Nowa Szkoła 6, 25.
- Okoń W.** 1970. *Zarys dydaktyki ogólnej*. Warszawa, PZWS, 194.
- Okoń W.** 1987. *Wprowadzenie do dydaktyki ogólnej*. Warszawa, PWN, 270.

- Okoń W.** 2005. Nowy Słownik pedagogiczny. Warszawa, Wydaw. „Żak”, 232, 298.
- Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego.** DzU z 2011 r., nr 253, poz. 1520, załącznik nr 2.
- Standardy kształcenia dla kierunku studiów: Finanse i Rachunkowość,** Załącznik nr 32, http://www.nauka.gov.pl/g2/oryginal/2013_05/dcc2bbb7945b779b27a8942cba0fc0cc.pdf, dostęp: 1.10.2013.
- Stevenson J.A.** 1930. Metoda projektów w nauczaniu. Lwów–Warszawa, Wydaw. Książnica-Atlas.
- Szymański M.S.** 2010. O metodzie projektów. Warszawa, Wydaw. Akademickie „Żak”, 47, 49–50, 66–67, 76–88, 97.
- Wójcicka M.** 2005. Wybrane metody i techniki aktywizujące. Zastosowanie w procesie nauczania i uczenia się matematyki. Warszawa, Wydaw. Fraszka Edukacyjna, 6, 76–77.